แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตนครหาดใหญ่

The Guidelines for Creative Leadership and School Administration of Secondary Schools under Hatyai School Cluster Campus Network

[1*]**นีรภา ประสารการ** Neerapa Prasankan
[2**]**นวรัตน์ ไวชมภู** Navarat Waichompu
[1,2]คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์, มหาวิทยาลัยหาดใหญ่
[1,2,] Faculty of Education and Liberal Arts, Hatyai University
[*]First author, e-mail: Nhuunee007@gmail.com
[**]Corresponding author, e-mail: navarat.w@yru.ac.th

Received July 8, 2026; **Revised** August 9, 2026; **Accepted:** September 30, 2026

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตนครหาดใหญ่และ 2) ศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยใช้การวิจัยแบบผสานวิธี การวิจัยเชิงปริมาณเก็บข้อมูลจากครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา 14 โรงเรียน จำนวน 291 คน ได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วนและสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือคือแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.971 ซึ่งผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา ได้ค่าระหว่าง 0.879–0.929 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิจัยเชิงคุณภาพใช้การสัมภาษณ์ จำนวน 7 คน ซึ่งคัดเลือกแบบเจาะจง และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากและทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านแรงจูงใจ ด้านจินตนาการ ด้านความยืดหยุ่น และด้านการมีวิสัยทัศน์ ตามลำดับและ 2) แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) การมีวิสัยทัศน์ พัฒนา

ความสามารถในการกำหนดทิศทางองค์กรจากข้อมูลสารสนเทศและการมีส่วนร่วม 2) ความยืดหยุ่น โดยส่งเสริมการบริหารการเปลี่ยนแปลง การสื่อสารแบบสองทาง การกระจายอำนาจ และการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล 3) จินตนาการ โดยสนับสนุนความคิดสร้างสรรค์ผ่านกระบวนการคิดเชิงออกแบบ การเรียนรู้จากองค์กรต้นแบบ และการสร้างเครือข่าย 4) แรงจูงใจ โดยเสริมสร้างภาวะผู้นำที่มีคุณธรรม การยกย่องเชิดชูเกียรติ การพัฒนาวิชาชีพ และระบบพี่เลี้ยง 5) การทำงานเป็นทีมโดยส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) และสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับทุกภาคส่วน

คำสำคัญ: แนวทางการพัฒนา; ผู้บริหารสถานศึกษา; ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์

Abstract

This research article aimed to 1) examine the level of creative leadership among secondary school administrators in the Nakhon Hat Yai Educational Consortium, and 2) explore guidelines for developing such leadership. A mixed-methods design was used. Quantitative data were collected from 291 teachers across 14 secondary schools Data were collected using a five-point Likert scale questionnaire. The instrument demonstrated satisfactory content validity, with indices ranging from 0.879 to 0.929, and excellent internal consistency reliability, with an overall Cronbach's alpha coefficient of 0.971. Quantitative data were analyzed using percentage, mean, and standard deviation. The qualitative phase involved structured interviews with seven key informants selected through purposive sampling, and the data were analyzed using content analysis. The findings revealed that: 1) Overall creative leadership among administrators was at a high level, with all dimensions rated high. Ranked from highest to lowest mean: teamwork, motivation, imagination, flexibility, and vision. 2) Development guidelines comprised five dimensions: (1) Vision: strengthening the ability to set organizational direction based on information and stakeholder participation; (2) Flexibility: promoting change management, two-way communication, decentralized authority, and digital technology use; (3) Imagination: fostering creative thinking through design thinking, learning from model organizations, and networking; (4) Motivation: building ethical leadership, recognition, professional development, and mentoring systems; (5) Teamwork: promoting Professional Learning Communities (PLC) and cross-sector collaborative networks.

Keywords: Development Guidelines; School Administrators; Creative Leadership

บทนำ

ท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และเทคโนโลยีดิจิทัล การจัดการศึกษาจำเป็นต้องปรับตัวเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 การพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพจึงต้องอาศัยผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำเป็นคุณลักษณะสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่ที่มีบทบาทต่อความสำเร็จขององค์กรและการยกระดับคุณภาพการศึกษา เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาต้องอาศัยความรู้ความสามารถ และวิสัยทัศน์ในการกำหนดทิศทางองค์กรท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วในทุกด้าน (สุกัญญา เกิดอินทร์ และคณะ, 2566)

ผู้นำในยุคปัจจุบันจำเป็นต้องมีคุณลักษณะสำคัญหลายประการ ได้แก่ การมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลเพื่อกำหนดทิศทางขององค์กร (เกศณี กฐินเทศ, 2562) ความสามารถในการปรับตัวและมีความยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลง การคิดเชิงสร้างสรรค์ การสร้างแรงจูงใจแก่บุคลากร ตลอดจนการส่งเสริมการทำงานเป็นทีม เพื่อให้เกิดการพัฒนาและนวัตกรรมภายในสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ในยุคดิจิทัลที่มุ่งให้ผู้บริหารสามารถสร้างวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม บูรณาการเทคโนโลยี พัฒนาศักยภาพบุคลากร และสร้างวัฒนธรรมองค์กรแห่งการเรียนรู้ เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง (ศักธินันท์ ศรีหาบงค์ และพระมหากิตติ กิตฺติเมธี, 2567)

ผลการศึกษาวิจัยในช่วงที่ผ่านมาแสดงให้เห็นว่าภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการบริหารและการจัดการศึกษา โดยภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ วิสัยทัศน์ ความยืดหยุ่น จินตนาการ การแก้ปัญหา และแรงจูงใจ ซึ่งล้วนเป็นคุณลักษณะที่ช่วยให้ผู้บริหารสามารถบริหารจัดการองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ (เสาวนีย์ เกียรติพรศักดา, 2566) และผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์สามารถสร้างบรรยากาศการทำงานที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการมีส่วนร่วมของบุคลากรได้อย่างมีประสิทธิผล (จันจิรา อ่อนศรี และกัลยมน อินทุสุต, 2567)

อย่างไรก็ตาม จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่ศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ในบริบทของโรงเรียนระดับประถมศึกษา หรือศึกษาภาพรวมของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ขณะที่การศึกษาในบริบทของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษยังมีจำนวนจำกัด โดยเฉพาะในบริบทของสหวิทยาเขต ซึ่งผู้บริหารต้องปฏิบัติหน้าที่ทั้งในฐานะผู้นำของสถานศึกษาและผู้นำเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา อีกทั้งยังไม่พบการศึกษาที่มุ่งเน้นบริบทของสหวิทยา

เขตนครหาดใหญ่ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีลักษณะเฉพาะด้านเศรษฐกิจ สังคม และความหลากหลายทางวัฒนธรรม อันส่งผลให้การบริหารสถานศึกษามีความท้าทายแตกต่างจากพื้นที่อื่น

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษในสหวิทยาเขตนครหาดใหญ่ เพื่อให้ได้แนวทางการพัฒนาที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ และเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการนำไปใช้พัฒนาศักยภาพของผู้บริหาร อันจะนำไปสู่การยกระดับคุณภาพการบริหารสถานศึกษาและการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตนครหาดใหญ่

2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตนครหาดใหญ่

วิธีดำเนินการวิจัย

บทความวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) ประกอบด้วยการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชากร ได้แก่ ครูผู้สอนที่เป็นข้าราชการครู สังกัดโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตนครหาดใหญ่ ปีการศึกษา 2569 จำนวน 1,184 คน จาก 14 โรงเรียน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยโดยอาศัยตารางกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2556) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 291 คน ก่อนสุ่มอย่างง่าย ส่วนผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์ จำนวน 7 คน ได้แก่ 1) ผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาจำนวน 3 คน 2) ข้าราชการครู วิทยฐานะชำนาญการพิเศษจำนวน 2 คนและ 3) ศึกษานิเทศก์ที่มีบทบาทในการประเมินผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษามัธยมศึกษา จำนวน 2 คน ได้จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม 2 ตอน คือ ข้อมูลทั่วไป และแบบสอบถามภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา 5 ด้าน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Likert Scale) และแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างสำหรับศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพ

3. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.67–1.00 และทดลองใช้กับครูผู้สอนไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์จากสถานศึกษา และเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามออนไลน์ผ่าน Google Form รวมทั้งสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามประเด็นที่กำหนด

5. การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และนำเสนอผลในรูปแบบความเรียง

ผลการวิจัย

จากงานวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตนครหาดใหญ่ สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา ในสหวิทยาเขตนครหาดใหญ่ ดังตารางที่ 1-6

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตนครหาดใหญ่ จำแนกรายด้าน

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{x}$	SD	ระดับ
1. ด้านการมีวิสัยทัศน์	4.00	0.87	มาก
2. ด้านความยืดหยุ่น	4.01	0.86	มาก
3. ด้านจินตนาการ	4.05	0.96	มาก
4. ด้านแรงจูงใจ	4.14	0.84	มาก
5. ด้านการทำงานเป็นทีม	4.21	0.83	มาก
รวม	4.08	0.87	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตนครหาดใหญ่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.08, SD = 0.87) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการทำงานเป็นทีม ($\bar{x}$ = 4.21, SD = 0.83) ด้านแรงจูงใจ ($\bar{x}$ = 4.14, SD = 0.84) ด้านจินตนาการ ($\bar{x}$ = 4.05, SD = 0.96) ด้านความยืดหยุ่น ($\bar{x}$ = 4.01, SD = 0.86) และด้านการมีวิสัยทัศน์ ($\bar{x}$ = 4.00, SD = 0.87) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตนครหาดใหญ่ ด้านการมีวิสัยทัศน์

ที่	ด้านการมีวิสัยทัศน์	$\bar{x}$	SD	ระดับ
1	กำหนดเป้าประสงค์และกลยุทธ์ของสถานศึกษาบนพื้นฐานของความเป็นจริงและบริบทของชุมชน	3.93	1.23	มาก
2	มีการมองภาพอนาคตที่ชัดเจนในการนำสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จ	3.93	0.72	มาก
3	เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางและเป้าหมายของสถานศึกษา	4.09	1.13	มาก
4	ส่งเสริมให้บุคลากรนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์	4.02	0.36	มาก
5	สื่อสารวิสัยทัศน์ให้บุคลากรเข้าใจและมุ่งสู่เป้าหมายเดียวกันอย่างชัดเจน	4.03	0.20	มาก
6	ผู้บริหารขับเคลื่อนสถานศึกษามุ่งสู่ความเป็นเลิศด้านคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง	3.91	1.24	มาก
7	ผู้บริหารติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้อย่างสม่ำเสมอ	3.99	0.21	มาก
8	ผู้บริหารปรับปรุงเป้าหมายและกลยุทธ์ของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยี	4.07	0.71	มาก
	รวม	4.00	0.87	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตนครหาดใหญ่ ด้านการมีวิสัยทัศน์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.00, SD =0.87) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางและเป้าหมายของสถานศึกษา ($\bar{x}$ = 4.09, SD =1.13) ผู้บริหารปรับปรุงเป้าหมายและกลยุทธ์ของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยี ($\bar{x}$ = 4.07, SD = 0.71) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ขับเคลื่อนสถานศึกษามุ่งสู่ความเป็นเลิศด้านคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ($\bar{x}$ = 3.91, SD =1.24) ตามลำดับ

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตนครหาดใหญ่ ด้านความยืดหยุ่น

ที่	ด้านความยืดหยุ่น	$\bar{x}$	SD	ระดับ
1	รับฟังแนวคิดและความคิดเห็นของบุคลากรด้วยใจที่เปิดกว้างและเต็มใจ	3.99	0.39	มาก
2	สร้างบรรยากาศการทำงานที่ผ่อนคลาย มีอารมณ์ขัน และสนุกสนาน	3.95	0.29	มาก
3	เคารพสิทธิส่วนบุคคลของบุคลากรอย่างเท่าเทียมกันโดยไม่เลือกปฏิบัติ	3.97	1.21	มาก
4	มีแนวทางการแก้ไขปัญหาที่หลากหลาย ไม่ยึดติดกับกฎเกณฑ์หรือวิธีการเดิม	3.98	0.54	มาก
5	ปรับเปลี่ยนแนวคิดหรือวิธีการบริหารให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป	4.02	1.23	มาก
6	มีความตื่นตัวและพร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็ว	3.98	0.84	มาก
7	นำแนวคิดใหม่จากบุคลากรมาเป็นแนวทางพัฒนาสถานศึกษาร่วมกัน	4.12	0.10	มาก
8	ยืดหยุ่นในการตัดสินใจโดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา	4.04	1.18	มาก
	รวม	4.01	0.86	มาก

จากตารางที่ **3** พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตนครหาดใหญ่ ด้านความยืดหยุ่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.01, SD = 0.86) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ นำแนวคิดใหม่จากบุคลากรมาเป็นแนวทางพัฒนาสถานศึกษาร่วมกัน ($\bar{x}$ =4.12, SD = 0.10) ยืดหยุ่นในการตัดสินใจโดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา ($\bar{x}$ = 4.04, SD = 1.18) ปรับเปลี่ยนแนวคิดหรือวิธีการบริหารให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป ($\bar{x}$ = 4.02, SD = 1.23) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ สร้างบรรยากาศการทำงานที่ผ่อนคลาย มีอารมณ์ขัน และสนุกสนาน ($\bar{x}$ = 3.95, SD = 0.29) ตามลำดับ

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตนครหาดใหญ่ ด้านจินตนาการ

ที่	ด้านจินตนาการ	$\bar{x}$	SD	ระดับ
1	แสดงออกถึงความคิดสร้างสรรค์และกล้าริเริ่มทำสิ่งใหม่ๆ ในการบริหารสถานศึกษา	4.06	1.14	มาก
2	มองปัญหาและสถานการณ์จากหลายมุมมองเพื่อค้นหาแนวทางแก้ไขที่เหมาะสม	3.96	1.15	มาก
3	นำทรัพยากรที่มีอยู่มาพัฒนาและสร้างสรรค์สิ่งใหม่ให้เกิดประโยชน์ต่อสถานศึกษา	4.09	1.13	มาก
4	นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ	4.02	1.19	มาก
5	กล้าฝันและกล้าลองทำสิ่งที่ไม่เคยทำมาก่อนเพื่อพัฒนาสถานศึกษา	4.12	0.37	มาก
6	มองโลกในแง่บวกและสามารถสร้างแรงบันดาลใจให้บุคลากรในสถานศึกษา	4.04	0.78	มาก
7	ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาให้กับบุคลากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.06	0.92	มาก
8	วิเคราะห์และแก้ไขปัญหาที่ซับซ้อนได้อย่างสร้างสรรค์และเหมาะสม	4.01	1.21	มาก
	รวม	4.05	0.96	มาก

จากตารางที่ 4 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตนครหาดใหญ่ ด้านจินตนาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.05, SD = 0.96) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ผู้บริหารกล้าฝันและกล้าลองทำสิ่งที่ไม่เคยทำมาก่อนเพื่อพัฒนาสถานศึกษา ($\bar{x}$ = 4.12, SD = 0.37) ผู้บริหารนำทรัพยากรที่มีอยู่มาพัฒนาและสร้างสรรค์สิ่งใหม่ให้เกิดประโยชน์ต่อสถานศึกษา ($\bar{x}$ = 4.09, SD = 1.13) ผู้บริหารแสดงออกถึงความคิดสร้างสรรค์และกล้าริเริ่มทำสิ่งใหม่ๆ ในการบริหารสถานศึกษา ($\bar{x}$ = 4.06, SD = 1.14) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารมองปัญหาและสถานการณ์จากหลายมุมมองเพื่อค้นหาแนวทางแก้ไขที่เหมาะสม ($\bar{x}$ = 3.96, SD = 1.15) ตามลำดับ

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตนครหาดใหญ่ ด้านแรงจูงใจ

ที่	ด้านแรงจูงใจ	$\bar{x}$	SD	ระดับ
1	แสดงออกถึงความรักและความภาคภูมิใจในวิชาชีพการศึกษาอย่างชัดเจน	4.06	1.17	มาก
2	ทุ่มเทกำลังกายและกำลังใจในการปฏิบัติงานอย่างเต็มศักยภาพ	3.94	1.28	มาก
3	พัฒนาตนเองอยู่เสมอเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีแก่บุคลากรในสถานศึกษา	4.10	1.21	มาก
4	ประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีจนได้รับการยอมรับจากนักเรียน ครู ผู้ปกครอง และชุมชน	4.04	1.20	มาก
5	สร้างขวัญและกำลังใจให้บุคลากรปฏิบัติงานได้อย่างมีความสุขและมีประสิทธิภาพ	4.23	1.14	มาก
6	โน้มน้าวและกระตุ้นให้บุคลากรปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา	4.08	1.20	มาก
7	มีความศรัทธาและมุ่งมั่นในการพัฒนางานให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง	4.48	1.14	มาก
8	ให้การยกย่องและเชิดชูบุคลากรที่ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเป็นตัวอย่าง	4.18	1.03	มาก
	รวม	4.14	0.84	มาก

จากตารางที่ 5 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตนครหาดใหญ่ ด้านแรงจูงใจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.14, SD = 0.84) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ผู้บริหารมีความศรัทธาและมุ่งมั่นในการพัฒนางานให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง ($\bar{x}$ = 4.48, SD = 1.14) ผู้บริหารสร้างขวัญและกำลังใจให้บุคลากรปฏิบัติงานได้อย่างมีความสุขและมีประสิทธิภาพ ($\bar{x}$ = 4.23, SD =1.14) ผู้บริหารให้การยกย่องและเชิดชูบุคลากรที่ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเป็นตัวอย่าง ($\bar{x}$ = 4.18, SD =1.03) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารทุ่มเทกำลังกายและกำลังใจในการปฏิบัติงานอย่างเต็มศักยภาพ ($\bar{x}$ = 3.94, SD = 1.28) ตามลำดับ

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตนครหาดใหญ่ ด้านการทำงานเป็นทีม

ที่	ด้านการทำงานเป็นทีม	$\bar{X}$	SD	ระดับ
1	นำบุคลากรสู่การปฏิบัติงานภายใต้เป้าหมายร่วมกันของสถานศึกษา	3.99	1.24	มาก
2	มอบหมายภาระงานและความรับผิดชอบให้บุคลากรอย่างชัดเจนและเหมาะสม	4.29	1.17	มาก
3	ประสานงานและวางแผนการดำเนินงานร่วมกับบุคลากรอย่างเป็นระบบ	4.09	0.97	มาก
4	ส่งเสริมให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา	4.07	1.18	มาก
5	ติดตามผลการดำเนินงานของบุคลากรอย่างสม่ำเสมอและให้ข้อมูลป้อนกลับที่เป็นประโยชน์	3.97	0.61	มาก
6	สร้างบรรยากาศในการทำงานที่ทำให้บุคลากรเห็นคุณค่าของการทำงานร่วมกัน	4.10	0.64	มาก
7	ส่งเสริมความสามัคคีและความเป็นหนึ่งเดียวกันในองค์กร	4.62	0.22	มากที่สุด
8	จัดประชุมบุคลากรอย่างสม่ำเสมอเพื่อร่วมกันวางแผนและแก้ไขปัญหาของสถานศึกษา	4.58	1.10	มากที่สุด
	รวม	4.21	0.83	มาก

จากตารางที่ 6 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตนครหาดใหญ่ ด้านการทำงานเป็นทีม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.21, SD = 0.83) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่งเสริมความสามัคคีและความเป็นหนึ่งเดียวกันในองค์กร ($\bar{X}$ = 4.62, SD = 0.22) และจัดประชุมบุคลากรอย่างสม่ำเสมอเพื่อร่วมกันวางแผนและแก้ไขปัญหาของสถานศึกษา ($\bar{X}$ = 4.58, SD = 1.10) อยู่ในระดับมากที่สุด มอบหมายภาระงานและความรับผิดชอบให้บุคลากรอย่างชัดเจนและเหมาะสม ($\bar{X}$ = 4.29, SD = 1.17) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ติดตามผลการดำเนินงานของบุคลากรอย่างสม่ำเสมอและให้ข้อมูลป้อนกลับที่เป็นประโยชน์ ($\bar{X}$ = 3.97, SD = 0.61) ตามลำดับ

2. วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตนครหาดใหญ่

2.1 ด้านการมีวิสัยทัศน์ ผู้บริหารสถานศึกษาควรได้รับการพัฒนาให้มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก การศึกษา เทคโนโลยี และสังคม สามารถวิเคราะห์แนวโน้มและ

กำหนดทิศทางการพัฒนาสถานศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทและความต้องการของผู้เรียน โดยเปิดโอกาสให้ครู บุคลากร ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ รวมทั้งพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องผ่านการอบรม ศึกษาดูงาน การวางแผนเชิงกลยุทธ์ และการนำข้อมูลสารสนเทศมาใช้ในการกำหนด ติดตาม และทบทวนวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา

2.2 ด้านความยืดหยุ่น ผู้บริหารสถานศึกษาควรได้รับการพัฒนาทักษะด้านการบริหารการเปลี่ยนแปลง การคิดเชิงระบบ การบริหารความเสี่ยง และการตัดสินใจบนพื้นฐานของข้อมูล เพื่อให้สามารถปรับตัวต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม เปิดกว้างต่อความคิดเห็นที่หลากหลาย ส่งเสริมการสื่อสารแบบสองทาง การกระจายอำนาจ การลดขั้นตอนการบริหาร และการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารจัดการ พร้อมทั้งพัฒนาตนเองผ่านการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงและการแลกเปลี่ยนประสบการณ์อย่างต่อเนื่อง

2.3 ด้านจินตนาการ ผู้บริหารสถานศึกษาควรได้รับการส่งเสริมให้มีความคิดสร้างสรรค์ เปิดรับแนวคิดใหม่ และสามารถนำองค์ความรู้ นวัตกรรม และเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการบริหารสถานศึกษา สร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการคิดนอกกรอบ ส่งเสริมการวิจัยและการพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ ตลอดจนพัฒนาศักยภาพผ่านกระบวนการคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking) การคิดเชิงอนาคต การเรียนรู้จากองค์กรต้นแบบ และการสร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้

2.4 ด้านแรงจูงใจ ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาความสามารถในการสร้างแรงจูงใจและแรงบันดาลใจแก่ครูและบุคลากร โดยประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม และความโปร่งใส ส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาชีพ การยกย่องเชิดชูเกียรติ การให้กำลังใจ และการพัฒนาศักยภาพบุคลากรอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งใช้การบริหารแบบมีส่วนร่วม การสื่อสารเชิงบวก การให้คำปรึกษา และการรับฟังความต้องการของบุคลากร รวมถึงการสร้างระบบพี่เลี้ยงเพื่อเสริมสร้างขวัญกำลังใจและความผูกพันต่อองค์กร

2.5 ด้านการทำงานเป็นทีม ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการทำงานเป็นทีมโดยสร้างวัฒนธรรมองค์กรแห่งความร่วมมือ ความไว้วางใจ และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรมีส่วนร่วมในการวางแผน การตัดสินใจ และการดำเนินงานของสถานศึกษา สนับสนุนการดำเนินงานของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การทำงานแบบบูรณาการ และการกระจายอำนาจในการปฏิบัติงาน ตลอดจนสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับผู้ปกครอง ชุมชน ศิษย์เก่า และหน่วยงานภายนอก พร้อมทั้งนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้สนับสนุนการสื่อสาร การติดตามงาน และการประสานความร่วมมือ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานร่วมกันและยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

อภิปรายผลการวิจัย

จากงานวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตนครหาดใหญ่ อภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

1. ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตนครหาดใหญ่โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านแรงจูงใจ ด้านจินตนาการ ด้านความยืดหยุ่น และด้านการมีวิสัยทัศน์ ตามลำดับ สะท้อนให้เห็นว่าผู้บริหารมีการแสดงออกถึงพฤติกรรมและความสามารถในการนำองค์กรไปสู่ความสำเร็จอย่างสร้างสรรค์ในระดับสูง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของขวัญฤทัย ภู่สาระ กล่าวว่าภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์เป็นพฤติกรรมของผู้บริหารที่แสดงออกถึงการเป็นผู้นำซึ่งรู้จักคัดสรรหรือแบ่งปันพลังอำนาจของตนให้กับสมาชิกในองค์กร ใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการแก้ปัญหา และกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ของผู้อื่น โดยอาศัยการเรียนรู้เนื้อหาความคิดใหม่ๆ อยู่เสมอ (ขวัญฤทัย ภู่สาระ, 2562) ทั้งนี้ บริบทของสหวิทยาเขตนครหาดใหญ่ซึ่งเป็นเขตเมืองที่มีความเจริญทางเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งมีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ส่งผลให้ผู้บริหารต้องมีการพัฒนาตนเองและปรับตัวให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ อีกทั้งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16 ได้กำหนดวิสัยทัศน์ว่า "องค์กรดี ผู้เรียนมีคุณภาพ" หมายถึง ให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้และมีกลยุทธ์ในการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งระบบให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ ซึ่งปัจจัยดังกล่าวเอื้อให้ผู้บริหารมีโอกาสได้รับการพัฒนาและเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์อย่างต่อเนื่องผลการวิจัยนี้ยังสอดคล้อง สอดคล้องกับงานวิจัยของกิตติกร ธรรมกิจวัฒน์ ที่ศึกษาในสถานศึกษาเอกชน จังหวัดบุรีรัมย์ แสดงให้เห็นว่าภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศไทยโดยทั่วไปอยู่ในระดับที่สูง (กิตติกร ธรรมกิจวัฒน์, 2562) เนื่องจากผู้บริหารได้รับการพัฒนาตามนโยบายการปฏิรูปการศึกษาและการกระจายอำนาจที่เปิดโอกาสให้สถานศึกษามีอิสระในการบริหารจัดการมากขึ้น

เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านการทำงานเป็นทีมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด โดยผู้บริหารส่งเสริมความสามัคคีและจัดประชุมบุคลากรอย่างสม่ำเสมอเพื่อร่วมกันวางแผนและแก้ไขปัญหา สะท้อนการให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมองค์กรแห่งความร่วมมือ สอดคล้องกับงานวิจัยของศมพรัตว์ เจ๊ะบ่าว ที่พบว่าด้านนี้ส่งผลบวกต่อประสิทธิผลสถานศึกษา โดยผลสัมภาษณ์เชิงลึกเสนอให้นำเทคโนโลยีมาใช้สื่อสารแบบเรียลไทม์ จัดเวทีเสวนาข้ามรุ่น และสนับสนุน PLC อย่างจริงจัง ในทางตรงกันข้าม ด้านการมีวิสัยทัศน์กลับมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด แม้ผู้บริหารจะเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมกำหนดทิศทางและปรับกลยุทธ์ให้ทันการเปลี่ยนแปลง แต่ยังมีจุดที่ต้องพัฒนาในการขับเคลื่อนสู่ความเป็นเลิศและการกำหนดเป้าประสงค์บนพื้นฐานบริบทชุมชน (ศมพรัตว์ เจ๊ะบ่าว, 2565) สอดคล้องกับแนวคิดของ

เกศณี กฐินเทศที่ระบุว่าวิสัยทัศน์สัมพันธ์โดยตรงต่อความสำเร็จขององค์กร ทั้งนี้ค่าเฉลี่ยที่ต่ำอาจเนื่องมาจากวิสัยทัศน์ต้องใช้เวลาสั่งสมประสบการณ์และนโยบายการศึกษาระดับชาติที่เปลี่ยนแปลงบ่อย ผลสัมภาษณ์เชิงลึกจึงเสนอให้ผู้บริหารใช้ข้อมูลสารสนเทศและ Dashboard ประกอบการกำหนดวิสัยทัศน์ พร้อมเปิดให้ครู บุคลากร ผู้ปกครอง และชุมชนร่วมกำหนดทิศทางร่วมกัน (เกศณี กฐินเทศ, 2562) จากงานวิจัยดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์มีความสัมพันธ์กับบริบทการบริหารสถานศึกษาและการพัฒนาองค์กร โดยเฉพาะการทำงานเป็นทีมและการมีวิสัยทัศน์ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยครั้งนี้ที่พบว่าทั้งสองด้าน มีค่าเฉลี่ยสูงสุดและต่ำสุดตามลำดับ ทั้งนี้ผู้บริหารที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมและการทำงานร่วมกันสามารถสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการพัฒนาสถานศึกษาได้ ขณะเดียวกันการพัฒนาด้านวิสัยทัศน์ยังเป็นประเด็นสำคัญที่ผู้บริหารควรให้ความสำคัญเพื่อกำหนดทิศทางการพัฒนาสถานศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทและการเปลี่ยนแปลงในอนาคต

2. ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรได้รับการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์อย่างเป็นระบบ ทั้งด้านการมีวิสัยทัศน์ที่สามารถวิเคราะห์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงด้านการศึกษา เทคโนโลยี และสังคม ความยืดหยุ่นในการบริหารการเปลี่ยนแปลงและเปิดรับแนวคิดใหม่ จินตนาการในการส่งเสริมนวัตกรรม การสร้างแรงจูงใจแก่ครูและบุคลากร ตลอดจนการส่งเสริมการทำงานแบบมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการกำหนดทิศทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติ และบริหารจัดการองค์กรภายใต้บริบทที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งด้านนโยบายการศึกษา การเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัล ความต้องการของผู้เรียน และความคาดหวังของผู้ปกครองและชุมชน จึงจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ที่คิดเชิงอนาคต ปรับตัวต่อสถานการณ์ สร้างแรงบันดาลใจให้บุคลากร และประสานความร่วมมือจากทุกภาคส่วน เพื่อให้สถานศึกษาพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศมพรัตว์ เจ๊ะบ่าว ที่พบว่าผู้บริหารควรได้รับการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ทั้งด้านวิสัยทัศน์ ความยืดหยุ่น การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ และการทำงานร่วมกัน (ศมพรัตว์ เจ๊ะบ่าว, 2565) และสอดคล้องกับงานวิจัยของศตวรรษ สิทธิฤทธิ์ และคณะ ที่พบว่าภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา และควรได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงและยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 (ศตวรรษ สิทธิฤทธิ์ และคณะ, 2568) สอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16 ที่มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาตามหลักสูตร และส่งเสริมความสามารถด้านเทคโนโลยีเพื่อเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ จากงานวิจัยดังกล่าวมีความสอดคล้องกับผลการวิจัยครั้งนี้ โดยสะท้อนว่าการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารควรดำเนินการอย่างต่อเนื่องและครอบคลุมหลายด้าน ทั้งการมีวิสัยทัศน์ ความยืดหยุ่น การสร้างแรงจูงใจ

การส่งเสริมนวัตกรรม และการทำงานร่วมกัน ทั้งนี้ ผลการวิจัยของผู้วิจัยยังชี้ให้เห็นว่าการพัฒนาดังกล่าวควรเชื่อมโยงกับบริบทของสถานศึกษา การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี และการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง เพื่อยกระดับคุณภาพและประสิทธิผลของสถานศึกษาอย่างยั่งยืน

องค์ความรู้ใหม่

ผู้วิจัยขอนำเสนอองค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา
สร้างโดย ChatGPT (GPT-5.3, OpenAI)

จากภาพอธิบายได้ว่า การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ควรดำเนินการอย่างบูรณาการใน 5 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ วิสัยทัศน์ (Vision) ที่มุ่งกำหนดทิศทางองค์กรจากข้อมูลและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ความยืดหยุ่น (Flexibility) ที่สามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงและประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการบริหาร จินตนาการ (Imagination) ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ นวัตกรรม และการคิดเชิงออกแบบ แรงจูงใจ (Motivation) ที่สร้างแรงบันดาลใจและสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพบุคลากร และการทำงานเป็นทีม (Teamwork) ที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) และเครือข่ายความร่วมมือ องค์ประกอบทั้ง 5 ด้านมีความเชื่อมโยงและสนับสนุนซึ่งกันและกัน ส่งผลให้สถานศึกษามีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ

บุคลากรเกิดความร่วมมือในการปฏิบัติงาน สามารถขับเคลื่อนนวัตกรรมทางการศึกษา และนำไปสู่การยกระดับคุณภาพการศึกษา

บทสรุป

การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ควรดำเนินการอย่างบูรณาการใน 5 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ วิสัยทัศน์ (Vision) ที่มุ่งกำหนดทิศทางองค์กรจากข้อมูลและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ความยืดหยุ่น (Flexibility) ที่สามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงและประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการบริหาร จินตนาการ (Imagination) ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม และการคิดเชิงออกแบบ แรงจูงใจ (Motivation) ที่สร้างแรงบันดาลใจและสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพบุคลากร และการทำงานเป็นทีม (Teamwork) ที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) และเครือข่ายความร่วมมือ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1) จากผลการวิจัยที่พบว่า ด้านการมีวิสัยทัศน์มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับด้านอื่นแม้ว่าจะอยู่ในระดับมาก จึงควรส่งเสริมให้ผู้บริหารพัฒนาทักษะด้านการวางแผนเชิงกลยุทธ์ การกำหนดวิสัยทัศน์ร่วมกับครูและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย รวมทั้งการวิเคราะห์ข้อมูลและแนวโน้มการเปลี่ยนแปลง เพื่อนำไปสู่การกำหนดทิศทางการพัฒนาสถานศึกษาที่ชัดเจนและเหมาะสมกับบริบท

2) ผู้บริหารสถานศึกษาควรต่อยอดจุดแข็งด้านการทำงานเป็นทีมและด้านแรงจูงใจ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด โดยส่งเสริมการบริหารแบบมีส่วนร่วม การสร้างความสามัคคี การพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) การสร้างขวัญกำลังใจ และการยกย่องเชิดชูบุคลากรอย่างต่อเนื่อง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรและยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา เช่น วัฒนธรรมองค์กร สมรรถนะผู้บริหาร บรรยากาศองค์กร หรือการบริหารการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สามารถอธิบายการเกิดภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ได้อย่างครอบคลุมยิ่งขึ้น

2) ควรดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) หรือการวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) เพื่อสร้างและทดลองใช้รูปแบบหรือโปรแกรมการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา และประเมินผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับผู้บริหาร ครู และสถานศึกษา

3) ควรศึกษาความสัมพันธ์หรืออิทธิพลของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ที่มีต่อผลลัพธ์ของสถานศึกษา เช่น ประสิทธิผลของสถานศึกษา ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู นวัตกรรมทางการศึกษา หรือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน เพื่อให้เห็นผลกระทบของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ในมิติต่างๆ อย่างชัดเจน

เอกสารอ้างอิง

กิตติกร ธรรมกิจวัฒน์. (2562). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดบุรีรัมย์. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, 11(2):* 1-18.

เกศณี กฐินเทศ. (2562). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1. *วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา.* พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

ขวัญฤทัย ภู่สาระ. (2562). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1. *วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา.* พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

จันจิรา อ่อนศรี และกัลยมน อินทุสุต. (2567). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3. *วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์, 9(1):* 511-521.

ศตวรรษ สิทธิฤทธิ์ และคณะ. (2568). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง. *วารสารเสฏฐวิทย์ปริทัศน์, 5(1):* 418-431.

ศมพรัตว์ เจ๊ะบ่าว. (2565). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนในระบบ สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดสงขลา. *วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา.* บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.

ศักธินันท์ ศรีหาบงค์ และพระมหากิตติ กิตฺติเมธี. (2567). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล. *Journal of Applied Education, 2(6):* 35-42.

เสาวนีย์ เกียรติพรศักดา. (2566). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1. *วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา.* มหาวิทยาลัยพะเยา.

สุกัญญา เกิดอินทร์ และคณะ. (2566). ภาวะผู้นำและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1. *วารสารวิจัยวิชาการ, 6(5):* 105–122.